

Eesti Keele Instituut

Sissejuhatus terminitöösse. Ekilex

Mari Vaus, vanemterminoloog, Eesti Keele Instituut

Kairi Janson, koordineerija-terminoloog, Eesti Keele Instituut

18.11.2020

Terminoloogiatoö

mõistete ja nende tähiste süstemaatilise kogumise, kirjeldamise, töötamise ja esitusega seotud töö [EVS-ISO 1087-1:2002 Terminoloogiatoö. Sõnastik. Osa 1: Teooria ja rakendus]

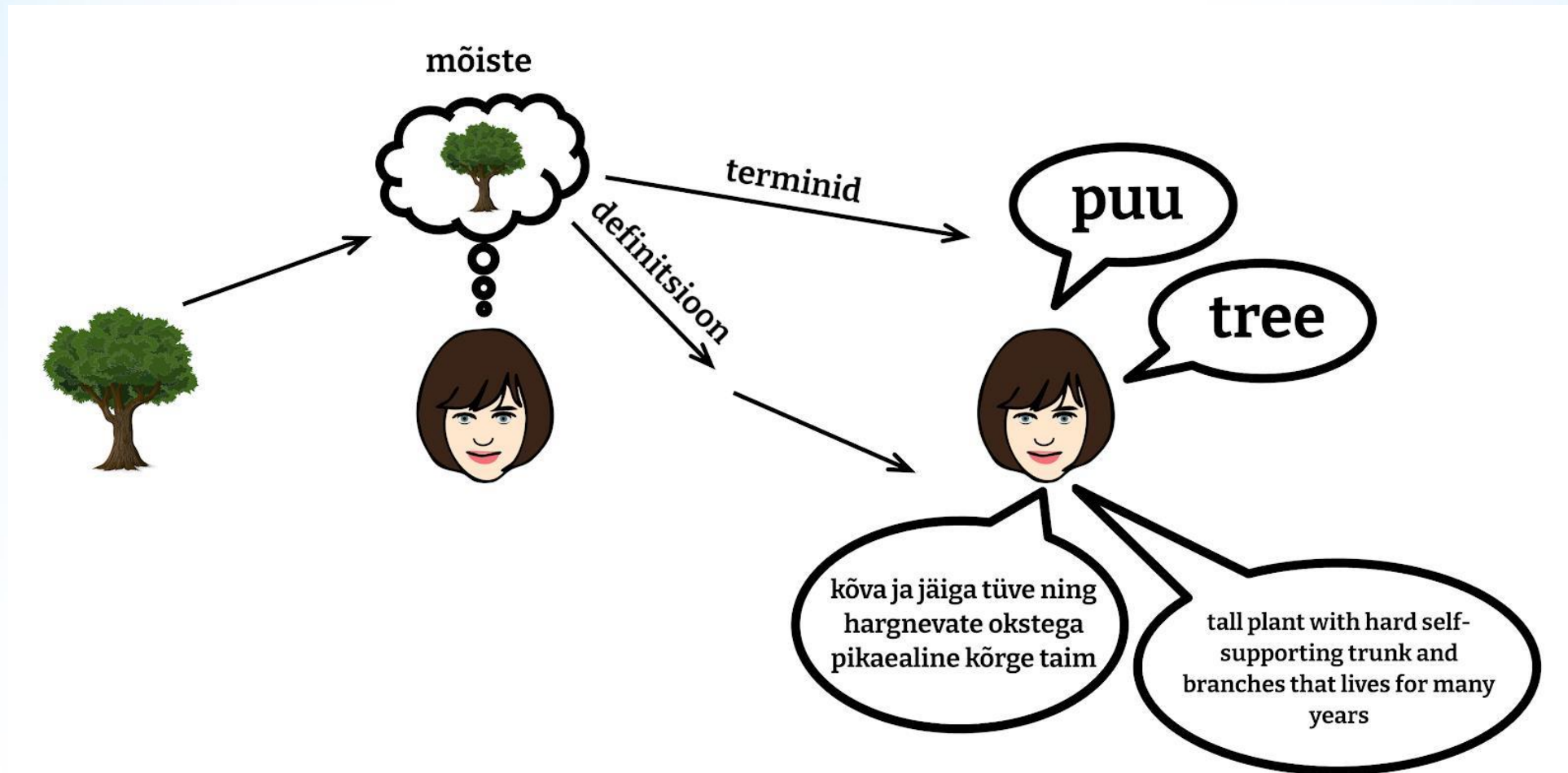
Mõiste ja termin

mõiste ≠ termin

mõiste on teadmuseksus, st ettekujutus mingist objektist või nähtusest

termin on sõnaüksus, st sõna või sõnaühend, millega mõistet tähistatakse

definitatsioon - mõiste esitus kirjeldava lausungiga, mille abil teda eristatakse sugulasmõistetest [EVS-ISO 1087-1:2002 Terminoloogiatöö. Sõnastik. Osa 1: Teooria ja rakendus]

Mõistepõhisus ja sõnapõhisus

terminibaasid

1 kirje = 1 mõiste = 1 tähendus

(st ka sünonüümid, vananenud ja ebasoovitavad terminid)

sõnaraamatud

1 kirje = kõik homonüümid (st samakujulised, kuid eri tähendustega sõnad)

Mõistepõhine vaade

(Mõiste)	Definitsioon	Terminid
	käimiseks ja sõitmiseks kasutatav (ning selleks ettevalmistatud) pinnaseriba	tee road дорога
	teelehtedest valmistatud jook	tee tea чай

Oskuskeel ja üldkeel: adenoviirus

EKI ühendsõnastik 2020:

ülemiste hingamisteede haigusi, silmapõletikke ja kõhulahtisust põhjustav viirus

Meditsiinisõnastik:

kestata ikosaeedriline kaheaahelaline DNA-viirus, sage hingamisteede nakkuste ja kõhulahtisuse tekitaja

Terminibaasi kirje osised

Info kogu kirje kohta

- valdkond, alamvaldkond
- seosed – viited seotud mõistetele
- definitsioon (seletus)

Terminite kohta käiv info keelte kaupa

- termin või terminid
- kontekst (kasutusnäide) või märkus
- allikaviited – nii terminite, definitsioonide kui ka märkuse või konteksti juures
  - allikate kohta koostatakse terminibaasis allikakirjed

580072

Ühenda

Duplikaat

Uus termin

Kustuta

Tegevuste logi

VALDKONNAD

EN - Environment - Environmental Protection
 MI - Mining & Offshore Industry (sn: extraction and winning only; us: for further processing and products, see: ICM and ICS)

SELETUSED

et

- inseneriehitis vee või jäätmete hoidmiseks või säilitamiseks hiivahoidlas [definitsioon](#) (Avalik)
 [JäätS-2019/12/6 § 35^2-2^1]

en

- engineered structure designed to retain or confine water and/or waste within a pond [definitsioon](#) (Avalik)
 [32006L0021]

TÄHENDUSE SEOS

33211	jäätmeoidla (et) [sss]	seotud mõiste
580074	pais (et) [kce]	seotud mõiste

VIIMATI MUUDETUD

26.10.2020

et

tamm

Eemalda

Katsebaas

IDENTIFIKAATORID

W1174563 L2218442 M580072

ILMIKU SILDID

DETAILSUS

Detailne

HALDUSOLEK

avalik

SÕNA KEEL

eesti

ALLIKAVIIDE

[JäätS-2019/12/6] [32006L0021]

KASUTUSNÄITED

- Jäätmeoidlale määratakse A-kategooria, kui esineb üks või mitu järgmistest asjaoludest: 1) jäätmeoidla praegust või tulevast suurus, asukohta ja keskkonnamõju arvesse võttev analüüs näitab, et rike, näiteks puistangu varing või tammi purunemine, või väär käitamine võib põhjustada suurõnnetuse; ... (Avalik)
 [JäätS-2019/12/6 § 35^2-5]

en

dam

Eemalda

Katsebaas

IDENTIFIKAATORID

W1174564 L2218443 M580072

ILMIKU SILDID

DETAILSUS

Detailne

HALDUSOLEK

avalik

SÕNA KEEL

inglise

ALLIKAVIIDE

[32006L0021]

KASUTUSNÄITED

- A waste facility shall be classified under category A if: - a failure or incorrect operation, e.g. the collapse of a heap or the bursting of a dam, could give rise to a major accident, on the basis of a risk assessment taking into account factors such as the present or future size, the location and the environmental impact of the waste facility ... (Avalik)
 [32006L0021]

Eesti Keele Instituut

Mõistekirje Ekilexis

source id 16744

type DOCUMENT

- SOURCE_NAME - Uus vene-eesti õigussõnaraamat
- SOURCE_NAME - UVEÕS
- SOURCE_AUTHOR - Olga Ottenson, toimetaja Svetlana Kuljus
- SOURCE_ISBN - 9789949182510
- SOURCE_PUBLISHER - Tallinna Raamatutrükikoda
- SOURCE_PUBLICATION_YEAR - 2009
- SOURCE_PUBLICATION_PLACE - Tallinn

Allikakirje Ekilexis (raamat)

Põhilised terminiallikad (1)

- **Esterm** <http://termin.eki.ee/esterm/>
  - *õngitsuskiri* (üsna värske terviklik kirje), *lennuilm* (väärtusolekud)
- **Riigi Teataja** <https://www.riigiteataja.ee/index.html>
  - Tarbijakaitseseadus: <https://www.riigiteataja.ee/akt/TKS> (terminid §-s 2)
- **IATE** <http://iate.europa.eu>
  - *Trollivabrik* (eelistermin)
- **EUR-Lex** <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>
  - Õigusdokumendid, kus on termin *satellite data*, neist esimene shorturl.at/fkAD7

Põhilised terminiallikad (2)

- **TERMIUM Plus** <http://www.btb.termiumplus.gc.ca/>
  - Eri kirjed, mis sisaldavad terminit *office*
- Lisaks vt terminiallikaid
<http://portaal.eki.ee/tegevusvaldkonnad/2470-terminiallikad.html>
- **e-keelenõu** <https://kn.eki.ee/>
  - *Kardioloogia* (definiitsioon esineb üldkeelesõnastikes, sest levinud termin), *siseriiklik* (keelehooldeallikad soovivad vältida)
- **Sõnaveeb** <https://sonaveeb.ee/>
  - *absoluutlainemõõtur* (esineb metroloogia terminibaasis; eelistermin)

Otsinguvõimalused Ekilexis

- Terminoloogide otsing
  - Lihtotsing ja detailotsing
- Tärniga otsing
  - Näiteks *pu** annab vastuseks kõik terminid, mis algavad tähtedega *pu* (nt *puu* ja *puuk*)
- Kõigi kirjete otsing
  - Detailotsing → mõiste → muutmise aeg → on varasem kui → tänane kuupäev
- Allikate otsing
  - Lihtotsing ja detailotsing

Allikakirje koostamine Ekilexis (1)

Kuidas Ekilexis eri tüüpi allikate kirjeid luua?

<http://terminoloogia.ee/ekilex-kirjete-koostamine/#eri-tyypi-allikad>

Allikakirje koostamise ekraanivideo näitab, kuidas Ekilexis allikakirjet luua, vt <https://youtu.be/sYKciBlkbHc>.

Allikakirje koostamine Ekilexis (2)

Koostame kirje!

- Raamat: **eesti muusika biograafiline leksikon**
- Kirje tegemiseks vajalik info:

<https://docs.google.com/document/d/1tf10KSReBll83qmLi7FeOgEDDz31rg9DJJa65pS0a0s/edit?usp=sharing>

Mõistekirje koostamine Ekilexis (1)

- Mõistekirje koostamise ekraanivideo näitab, kuidas Ekilexis mõistekirjet luua, vt <https://youtu.be/BXdBK-jYg00>.
- Mõistekirje kontrollnimekiri aitab üle korrata mõistekirje osised, vt <http://portaal.eki.ee/tegevusvaldkonnad/2490-terminikirje-kontrollnimekiri.html>.

Mõistekirje koostamine Ekilexis (2)

Koostame kirje!

- Termin: ***pais***
- Kirje tegemiseks vajalik info: <https://docs.google.com/document/d/1-MaYuBAsvOCA0xC1sIr4eflCEB7w167IRGiog-dYD6E/edit?usp=sharing>

Ekilex

Ekilex asub aadressil <https://ekilex.eki.ee>.

Ekilexi kasutusjuhend juhendab, kuidas Ekilexi kontot teha, seal terminibaas luua ning selles tööle hakata, vt <https://keeleinstituut.github.io/ekilex/>.

Ekilexi kasutajatoega saab ühendust aadressil kasutajatugi@ekilex.ee.

Aitäh!

Mari Vaus

Kairi Janson

terminoloogia@eki.ee